

Дрвеће биотопа – важно за биодиверзитет

Автор(и): Растителна заштита
Дата: 15.04.2021 Број: 4/2021

Већ 85 година, почетком априла, обележава се Недеља шума, наглашавајући значај зеленог богатства и добре праксе заштите и очувања дрвенастих врста и биодиверзитета. Важан део шумарских пракси су стајаћа жива и мртва дрвећа – станишна дрвећа са посебним карактеристикама која пружају станишта другим живим организмима.

Недеља шума се у нашој земљи обележава сваке прве пуне недеље априла од 1925. године, када је донет осми Закон о шумама за Бугарску. Овом закону дугујемо и успостављање Дана пошумљавања након ослобођења, у време када је наша земља патила од поплава, ерозије и суше. Током прве године Дана пошумљавања (12. април 1925.), посађено је 420.000 шумских садница и посејано 20 кг шумског семена; следеће године те бројке су биле 3.120.000 садница и 208 кг семена. Прослава је претворена у Недељу шума

1934. године и од тада укључује разне догађаје – од активности пошумљавања до предавања.

Није случајно што је ове године мото Недеље шума (7–11. април 2021.) „Шума је здравље!“ Јер шуме нису само извор здравља шума, животиња и људи, оне су и кључни инструмент у борби против климатских промена и све мањег биодиверзитета неопходног за уравнотежен ток свих природних процеса. Шуме су витална сила нашег друштва, јер, према подацима Бугарског друштва за заштиту птица, успевају да апсорбују око 2 милијарде тона угљен-диоксида сваке године, оне су место за рекреацију и туризам, а поред тога обезбеђују велики део пијаће воде и снабдевају храном велики део популације.

Станишна дрвећа – важна за биодиверзитет

У својим разним фазама развоја и постојања, дрвећа остају главна компонента за правилно функционисање природних шумских екосистема. Важан део шумарских пракси су стајаћа жива и мртва дрвећа са посебним карактеристикама која пружају станишта другим живим организмима. То су станишна дрвећа, о којима је важно знати да немају једнаку вредност у погледу потреба појединачних врста и различитих организама.

Које су главне врсте станишних дрвећа?

Ветерани – стара дрвећа са димензијама блиским максимуму за одређену дрвену врсту. Њихов значај за очување генетске и врсне разноврсности је од изузетног значаја.

Дрвећа са шупљинама – пружају склониште и хранитељску базу за велику групу шумских становника. Детао игра изузетно важну улогу, јер ствара шупљине које служе као станишта

за врсте секундарних корисника. У неким од шупљина формирају се специфични микроклиматски услови, погодни за развој одређених инсеката.

Дрвећа са значајним покривачем маховина, лишајева и гљива – то су стара дрвећа са специфичним положајем и старошћу која стварају повољне услове за развој горе поменутих биљних врста на себи.

Дрвећа код којих су делови круне одвојени од стабла – пружају пукотине, процепе и просторе иза коре, често коришћене за храњење и гнежђење. Тако, у слободном простору испод одвојене коре могу становати разне животињске врсте, као што су пузавац (*Certhia familiaris*) и бргљез (*Sitta europaea*), који тамо граде своја гнезда.

Дрвећа са поломљеним или рачвастим врхом, круном у облику сунцобрана или великим гранама – нуде могућности неким великим птичјим врстама као што су орлови, јастребови, чапље, рода и друге да граде своја гнезда на њиховим крунама.

Високо издигнута (усамљена) дрвећа – пружају добру видљивост и често их користе птице грабљивице приликом трагања за пленом. Посебно су вредна када се налазе на рубу шуме и граниче са отвореним површинама или воденим телима.

Дрвећа са знаковима коришћења од стране животињских организама – присуство шупљина, рупа, гнезда, остатака хране и друго су индикатори да су дрвећа коришћена од стране различитих врста.

Дрвећа која обезбеђују хранитељску базу – њихово семе и плодови служе као храна за дивље животиње.

Дрвене врсте са појединачним учешћем у саставу састојине – помажу повећању врсне разноврсности.

Групе дрвећа око влажних подручја или извора у шуми – таква места у шуми стварају јединствене и често изоловане биофизичке услове који су важни за постојање бројних мезофитских врста.

Групе дрвећа око појава ретких биљних врста – неке ретке биљне врсте са специфичним еколошким захтевима захтевају континуирано присуство дрвећа и шумског окружења.

Стајаћа мртва дрвећа – имају важну улогу у функционисању и продуктивности шумских екосистема. Мрво дрво је предуслов за развој различитих врста лишајева, маховина, гљива и бројних бескичмењака и кичмењака. За потребе одрживог модерног шумарства, препоручљиво је очувати групе станишних дрвећа које формирају „острва биодиверзитета“.

Препоручљиво је да се станишна дрвећа, или она која имају потенцијал да постану таква али још увек немају пуним сет карактеристика, обележе. На пример, у оквиру пројекта „Одрживо управљање шумама на подручјима Натура 2000 у региону Смољан“, који спроводи Федерација Зелени Балкан, развијени су шаблони са стилизованом силуетом детла, које шумари користе за обележавање станишних дрвећа.